

Welkom in natuurgebied Hochter Bampd - Herbricht

Tussen de Zuid-Willemsvaart en de Grensmaas ligt het natuurgebied Hochter Bampd - Herbricht op een steenworp van de Maasdorpen Neerharen en Smeermaas. Hochter Bampd-Herbricht is het meest zuidelijke Maasgebied van het grensoverschrijdende Rivierpark Maasvallei. Vanop de verharde winterdijk kan je als wandelaar of fietser het gebied doorkruisen. Wie avontuurlijker is aangelegd, kan struinen tussen de dijk en de Maas.

1 Meanderende rivier

Ooit was de Maas een beweeglijke, meanderende rivier met vele eilanden, zijarmen en nevengeulen. Op de oevers groeiden bomen die probleemloos met hun wortels in het water stonden. Van zomerdijken was toen nog geen sprake. 's Winters werden daar grind- en zandpakketten afgezet, soms tot een meter dik.

In de loop der eeuwen zorgden de hoge waterstanden ervoor dat de Maas zich verschillende keren heeft verlegd, om uiteindelijk de huidige loop te volgen, waarbij er heel wat gronden en dorpen (o.a. Herbricht, Uikhoven, Boorseem, Kotem en Geneuth), die voorheen op de rechteroever lagen nu op de linkeroever kwamen te liggen.

2 Landbouw rondom Hocht

De overstromde valleigronden waren zeer vruchtbaar en daardoor geschikt voor landbouw. Niet voor niets vestigde zich rond 1180 op de plek waar het huidige kasteel Hocht ligt een Cisterciënzer orde. De monniken verlegden tot in

de 15de eeuw op succesvolle wijze de Maasbedding via waterwerken (kribben, strekdammen) oostwaarts om hun eigendommen te vergroten. Bij de laatste verlegging van de Maas (begin 15de eeuw) ontstonden pas de beemden van Hochter Bampd.

Voor de landbouw trok men halverwege de vorige eeuw een zomerdijk op. Hierdoor werd landbouw in het volledige winterbed mogelijk. Waar de landbouwactiviteiten zich vroeger beperkten tot hooi- en graslandenbeheer, komen steeds meer intensieve landbouwvormen zoals intensieve veeteelt, aardbei – en maïsteelt aan bod. Teelten die eigenlijk niet thuis horen zo vlak bij de rivier omwille van hun negatieve invloed op de waterkwaliteit. In 1992 stopte de landbouw in Hochter Bampd. Enkele jaren daarvoor lagen er nog bieten en weides tot vlakbij de Wissenplas.

3 Herstel van een regenrivier

Door de bedijking verdween het grillige reliëf van zandbanken en geulen. De Maas verloor haar natuurlijk uitzicht en enkel de smalle hoofdmeandering werd behouden. Dat geeft bij hevige regenval problemen. De Maas is namelijk een regenrivier en haar debiet wordt grotendeels bepaald door de hoeveelheid neerslag die valt. In de zomer staat het water soms zo laag waardoor men op sommige plaatsen de Maas kan oversteken. Als er teveel water door de te smalle rivierbedding moet, treedt de Maas buiten haar oevers of zomerbed en stromen de uiterwaarden of winterbedden vol. De afgelopen jaren onderging en ondergaat de Maas een ware gedaanteverwisseling door de herinrichtingswerken, uitgevoerd door De Vlaamse Waterweg NV, ook bij Hochter Bampd-Herbricht. In combinatie met de aanpak van de

wateroverlast wordt de Maas weer een 'levende' rivier. Natuurontwikkeling staat hierbij centraal: in Hochter Bampd-Herbricht werd de Maasbedding verbreed en krijgt de rivier ruimte en mag er uit haar oevers treden, zonder gevaar voor de naburige bewoning. Daardoor krijgen natuurlijke, riviereigen processen als de vorming van nevengeulen, eilanden, grind- en zandbanken en oobossen, weer een kans.

4 Grindafzet tot grindwinning

Door eeuwenlange afzetting hebben zich meters dikke lagen grind en zand kunnen vormen. Omwille van de bruikbaarheid in de bouwsector startte men ooit met de ontginning ervan in de Maasbedding zelf met behulp van baggerschuiten. Zo kwam het zomerbed van de rivier lager te liggen alsook het gemiddelde waterpeil dat met 2,5 meter daalde. Hierdoor kunnen oever- en waterplanten zich moeilijk vestigen en krijgt een natuurlijke bosontwikkeling geen kans.

Na 1950 werd ook grind gewonnen in de oude Maasarmen en in bovengrondse groeves. Zo werden diepe gaten geslagen in het landschap en waardevolle natuur- en landbouwgrond. In Hochter Bampd zijn hiervan nog relicten zichtbaar zoals de Biezenplas en de Wissenplas. In 1993 kwam er een grinddecreet en momenteel werken zowel de Belgische als Nederlandse overheid aan de bescherming van waardevolle gebieden en het ecologisch herstel van de reeds ontgonnen terreinen. De middelen die vrijkomen uit de grindindustrie worden geïnvesteerd in het herstel van het landschap, met aandacht voor zachte recreatie.

5 Klinkhout en tomaten

Bij hoogwater worden heel wat bomen ontworteld en met de stroming meegevoerd; andere bomen blijven wel staan, maar sterven toch af. Hout dat meegevoerd wordt met de rivier en verder terug wordt afgezet- klinkhout genaamd- kan zorgen voor stroomgeulverleggingen, waardoor een vlechtend patroon van nevengeulen kan ontstaan. Na hoogwater duiken ook steeds opnieuw verdwenen planten en diersoorten op. Zelfs zaden uit moestuintjes uit de Maasvallei worden soms over grote afstanden verspreid. Gevolg is dat je na hoogwaters wel eens tomaten, en andere gecultiveerde soorten in Hochter Bampd kan aantreffen.

6 Ooibossen

Ooibossen zijn bossen die in het overstromingsgebied van rivieren groeien en zich spontaan gevestigd hebben. Zachthoutooibossen met wilgen groeien op bodems die vooral 's winters overstromen en dus vlakbij de rivier liggen. Verder weg van de rivier op de hoge zandige oevers die slechts gedurende korte tijd onder water staan, treffen we minder overstromingsgevoelige soorten als es, eik, iep van het hardhoutooibos aan. Het ooibos in Hochter Bampd is het grootste ooibos langs de Grensmaas.

7 Grote grazers, grote variatie

In Hochter Bampd - Herbricht laat Limburgs Landschap vzw een kudde Galloway runderen en Konikpaarden grazen. Deze zelfredzame grazers zorgen winter en zomer voor structuur in

Foto's: Dany Tielens, Dirk Ottenburghs, Veerle Cielen, Heleentje De Brauwer
Tweede herziene druk: 2016

Limburgs Landschap vzw
Domherenhuis | Dekenstraat 39 | 3550 Heusden- Zolder
T +32(0)11 53 02 50 | www.limburgs-landschap.be

RivierPark Maasvallei, het 2500 ha grote gebied langs de Vlaamse en Nederlandse Grensmaas, is een bijzonder ecosysteem van internationale waarde, waar bever, otter, visarend, tal van (water) vogels, libellen, vlinders, wilde bijen en bijzondere planten een plek vinden. In combinatie met zijn rijke geschiedenis, historische steden en markante dorpen, die getuigen van een verleden vervlochten met de Maas, is Rivierpark Maasvallei zeker het ontdekken waard. Meer info en de wandelmogelijkheden vind je op:

www.rivierparkmaasvallei.eu

Op stap

Door natuurgebied Hochter Bampd - Herbricht loopt een bewegwijzerde wandelroute van Rivierpark Maasvallei. De route start in het centrum van Uikhoven en Oud-Rekem.

- Oranje route (14.5 km)

Stevige schoenen of laarzen zijn aangeraden. Honden zijn welkom op de paden, maar steeds kort aangelijnd. Loslopende honden veroorzaken stress bij het wild en de grazers in het gebied. In de struinzones zijn geen honden welkom.

Meer natuur in Limburg?!

Natuurvereniging Limburgs Landschap vzw wil zoveel mogelijk Limburgse natuur behouden voor de toekomst. Dit doen we door de aankoop en het aangepast beheren van gebieden.

We beschermen niet enkel wat rest, maar herstellen ook wat verloren ging en ontwikkelen nieuwe natuur. Door rekening te houden met de draagkracht van de natuur, zijn niet alle plekjeven toegankelijk, maar krijgen ze zo wel de kans om zich te ontwikkelen!

Ook gedreven door natuur? Word lid!

Dat kan al door 15 euro (20 euro voor Nederland) over te schrijven op rekeningnummer BE 28 4564 0220 0120 van Limburgs Landschap vzw. Je ontvangt van ons dan een leuk welkomstpakket en krijgt viermaal per jaar 'Limburgs Landschap magazine' in je bus. Als lid neem je gratis deel aan alle wandelingen en krijg je korting op bepaalde activiteiten, cursussen of producten. Voor meer info:

www.limburgs-landschap.be

gedreven door natuur

het natuurgebied. Op hun manier zorgen ze samen met de waterstandschommelingen dat er veel verschillende planten en dieren kunnen leven op de zand- en kleigronden met vele overgangen tussen hoog en laag, tussen nat en droog en tussen zand, klei en kalk.

8 Pioniersplanten

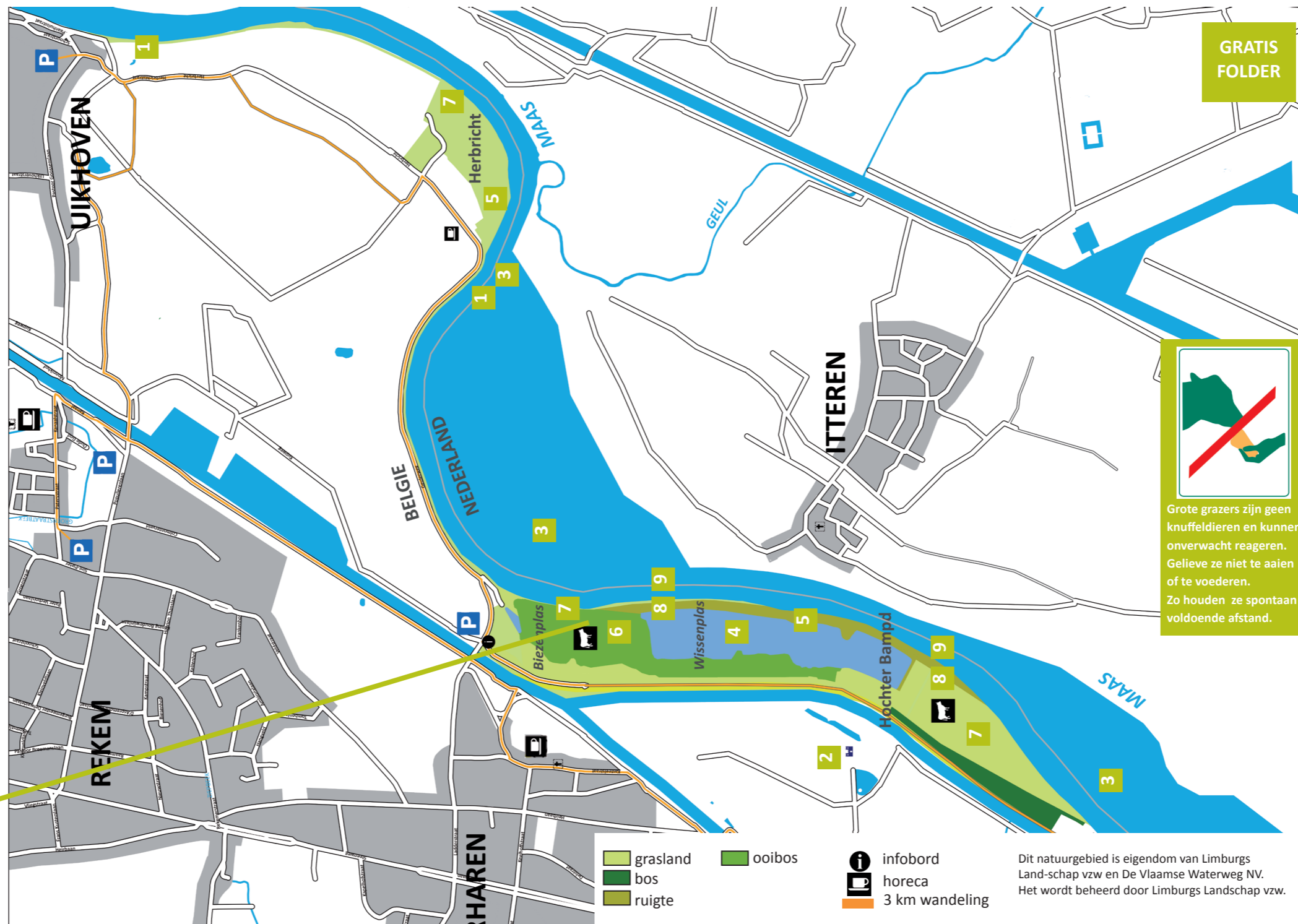
De kale zand- en grindbodems worden na overstromingen onmiddellijk gekoloniseerd door talrijke pioniers. Zij hebben vaak veel licht nodig om te kunnen kiemen. Voorbeelden zijn smalle weegbree, reseda of maaraket. In een volgend stadium verschijnen ook andere planten zoals zeepkruid of rode ganzenvoet. Op plaatsen waar na hoogwaters veel plantenmateriaal aanspoelt is de oever voedselrijk. Daar gedijen snelgroeiende soorten zeer goed. Zo ontstaan ruigtes met brandnetels en distels.

9 Planten uit het zuiden

Vrijwel jaarlijks overstroomt 's winters grote delen van de Hochter Bampd-Herbricht. Samen met de afzettingen van klei, zand of grind komen naast afval ook zaden mee. Zo komt het dat planten die normaal veel zuidelijker groeien ook in Hochter Bampd-Herbricht en andere Maasgebieden voorkomen. Wilde marjolein is er een van de bekendste van.

Struinen in Hochter-Bampd

Op het jaagpad langs de Zuid-Willemsvaart zijn fietsers, wandelaars en aangelijnde honden welkom. In de rest van het gebied mogen avontuurlijke wandelaars vrij rondstruinen en genieten van de natuur. Honden zijn hier niet toegelaten, zelfs niet aangelijnd. Rondstruinen in het gebied gebeurt op eigen risico. Hou rekening met hoge waterstanden van de Maas en laat je niet verrassen!

GRATIS
FOLDER

Grote grazers zijn geen knuffeldieren en kunnen onverwacht reageren. Gelieve ze niet te aaien of te voeren. Zo houden ze spontaan voldoende afstand.

Limburgs
Landschap
vzw

Hochter Bampd - Herbricht

Het zuidelijkste tipje van RivierPark Maasvallei

Lanaken
Maasmechelen